Sommarrapport 2013 från Emil Enbuska

Sommarens arbete har framför allt präglats av oron kring museets framtid. Snart sagt varje vecka har frågan dykt upp i en eller annan skepnad, och i det dagliga arbetet har den ständiga känslan varit att där kanske inte kommer några fler somrar, och om de kommer oklart i vilken form. Trots det har undertecknad och mina medarbetare Alexander Bergdahl och Irene Naalisvaara hållit flaggan i topp! Nyfikna besökare har kommit in i museet, och nöjda besökare lämnat det. Vi har även försökt med en del nyheter i sommar.

Då budgeten varit stram har marknadsföringen till stor del istället skötts på det gamla goda viset. Vi skrev ut och många hundra små lappar med information om museets sommar, varmt och vänskapligt formulerat, som vi med god hjälp av vänföreningens egen Anneli Mäkinen fick ut i de flesta av Pajalas brevlådor. Liknande, något omformulerade lappar delades också ut på Pajala marknad tillsammans med undertecknads syster, båda utklädda i för museet typiska kläder. På några timmar fick båda ut närmare 500 lappar! Detta tillsammans med tydliga skyltar som visade vägen till museet, upplyste många marknadsbesökare om museets café. Dock var genomsvaret på detta svagt, kommer någon ytterligare sommar för museet bör man fundera ännu en sväng på hur man ska locka marknadsbesökare. Att bara något trettiotal kommer och fikar, när närmare tusen gånger fler besöker marknaden, är svagt. Kanske bör man försöka placera en del av marknadsprogrammet på museets underutnyttjade gräsmatta?

Skyltar sattes också ut i Liviöjärvi i samband med stormötet, detta med benäget tillstånd av några av de lokala arrangörerna. Det verkar inte ha lockat många människor, och detta borde också funderas över. Hur är museets ställning hos den delen av väckelsen? Varför kom man inte, tyckte man att museet var för långt bort eller hade man helt enkelt inte tid?

Laestadiusdagarna, då! Det sammanfattande omdömet om Laestadiusdagarna 2013 måste vara, att i beaktande av de svårigheter som uppstod, genomfördes ett mycket lyckat arrangemang.

Till svårigheterna: i sista stund tvingades en av våra föreläsare, Lilly-Anne Østtveit Elgvin att ställa in sin medverkan på grund av personliga omständigheter. Då tiden var alldeles för kort för att kalla in en ersättare, så hoppade istället hennes tolk, Anneli Mäkinen, in och högläste Lilly-Annes föredrag. Den lösningen kom att bli mycket lyckad. I sista stund tvingades vi också att ställa in besöket på Markitta hembygdsgård, på grund av svårigheter med föreningen som driver gården. Istället löstes problemet med ett besök i Nilivaara vackra kyrka, och kaffe på Nilivaara församlingsgård. Som arrangörer kan vi i efterhand konstatera att bytet blev mycket lyckat, kanske mer lyckat än den ursprungliga tanken.

Till det lyckade: den akademiska nivån på Laestadiusdagarna är fortsatt mycket hög! Ur Østtveit Elgvins föredrag kom en djup diskussion som både belyste förhållandet mellan Laestadius och Rosenius och också Schartau. Men även en diskussion som ropar efter ännu djupare efterforskningar på området. Och mitt i allt detta tycks Milla Clemensdotter stå!

Ur Tauno Alatalos målande föredrag kom ett flertal uppgifter om Laestadius bostadssituation i Karesuando fram, som de flesta i publiken inte alls kände till. Därtill kopplades familjen

Laestadius intresse för uppodlingar tydligt samman med ett omfattande socialt jordbrukspolitiskt program.

Ur Jouko Talonens föredrag kom flera belysanden om laestadianismens påverkan på politiken i norr. Det förde till en diskussion om dess inställning till fackföreningsrörelsen, och dess fortsatta betydelse i såväl den norrländska, som den finska politiken.

Utflykten till Gällivare bjöd, utöver gott fika, god mat och god stämning, på flera upplysningar. Från små, som Tärendö ortsnamns bakgrund till större som att historien om Raattamaas första bruk av lösenyckeln korrigerades. Men kanske störst: från Hans Laestadius föreläsning om prästsläkten Laestadius och Gällivare, genom Anders Alapääs nya perspektiv på Lars Levi Laestadius visitationer i Gällivare och den tidiga väckelsens hållning till Gällivare kyrkoherde – allt i Gällivare gamla kyrkas miljö, som också Lars Levi verkat i – till besöket i det Västlaestadianska bönhuset och upplysningarna om deras förhållning till Svenska kyrkan idag; detta gav utflykten ett sammanhållet historiskt spann om nästan 200 år!

Min roll i Laestadiusdagarna var inte lika stor som Anders Alapääs, som arrangerat det mesta och tolkat, eller Anneli Mäkinen, som utöver att ha tolkat utmärkt också i sista stund räddade upp Elgvins föreläsning. Eller lika stor som besökarna, som förgyllde dagarna med viktiga frågor och gott humör. Jag ber att få tacka för att jag fick vara med, det var en ära och en glädje!

Till sommarens statistik. Mellan 1 januari och 15 augusti hade vi drygt 550 färre besökare än förra året. Största delen av detta tapp kommer av en väldigt mycket svagare försäsong jämfört med förra året, 475 besökare då mot 67 i år. Räknar man bort försäsongen för båda åren ser man att sommaren ändå har tappat en del i besökare – ungefär 130 färre – men också att något intressant har hänt. Delvis har barn inte kommit till museet i samma utsträckning som tidigare. Sett till hela året ungefär 140 färre barn än förra året. Samtidigt har kafébesöken gått upp något, drygt 30 fler kafégäster än förra året. Det antalet fler kafégäster gör visserligen inte att besöksantalet kommer ikapp förra årets, men!; sommaren 2013 drog in mer pengar än förra året! Räknar man med försäsongerna för 2012 och 2013 och jämför, så kan vi se att inkomsterna varit ungefär 3 000 kr lägre i år. Men räknar man bort försäsongerna har sommaren istället gått nästan 3 000 kr bättre!

Mycket av denna ökning i försäljning – både fler böcker, och nästan dubbelt så många vykort(!) – måste tillerkännas Alexander Bergdahl. Han har en okuvlig förmåga att hitta rätt böcker och vykort till rätt människor. Han ska ha ett särskilt stort tack!

Vi går in i den kanske mest osäkra framtiden i museets historia. När jag skriver detta är allting oklart, kommer Laestadiusmuseet tvingas flytta på sig och kanske upphöra, eller kommer det till och med att komma stärkt ur situationen? Ingen vet, det går inte annat än att se framtiden an med både oro och tillförsikt.

Oavsett står det klart, att nu mer än någonsin behöver museet en vänförening! Jag kliver av min post som museiföreståndare i och med detta, men jag tackar av hela mitt hjärta. Laestadiusmuseet har alltid varit en kulturinstitution som har gjort anmärkningsvärt mycket

med förvånansvärt lite. Att ha fått vara en så stor del av museets historia är någonting jag kommer att bära med mig så länge jag lever. Jag riktar ett särskilt tack till mina mentorer Tuula Puranen, Anneli Mäkinen och Anders Alapää. Ett tack också till mina tidigare guidekollegor; Iris Kvist, Mervi Erkheikki, och Alexander Bergdahl. Där är många fler av sommarens gäster, och återkommande besökare som jag alltid kommer att minnas, för många för att nämnas. Ni har alla satt ett outplånligt intryck på mig. Tack.

För Laestadiusmuseet

Emil Enbuska, avgående museiföreståndare